

Til lovforslag nr. L 37 og L 38. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 16. marts 1989

Betænkning

over

I. Forslag til lov om erhvervsskoler

II. Forslag til lov om erhvervsuddannelser

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og her herunder stillet spørgsmål til undervisnings- og forskningsministeren, som denne har besvaret dels skriftligt, dels i samråd.

Udvalget har endvidere modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

Amtsrådsforeningen i Danmark,
 Dansk Arbejdsgiverforening,
 Dansk Teknisk Lærerforening,
 Den Selvejende Institution Uddannelses-
 nævnet for Handels- og Kontorområdet,
 De Samvirkende Invalideorganisationer,
 Erhvervsskolernes Skolehjemsudvalg,
 Foreningen af Værkstedsfunktionærer i
 Jernindustrien i Danmark,
 Handels- og Kontorfunktionærernes for-
 bund i Danmark,
 Det danske Handelskammer,
 Handelsskolen i Ishøj,
 Handelsskolernes Lærerforening,
 HK-Ungdom,
 Landsorganisationen i Danmark, elevrepræ-
 sentanterne i erhvervsuddannelseudvalge-
 ne og Erhvervsuddannelsesrådet,
 Landssammenslutningen af Handelsskole-
 elever,
 LO-Ungdom,
 Nærings- og Nydelsesmiddelarbejder For-
 bundet og

Teknisk Skoleforening.

Der er af undervisnings- og forskningsmini-
 sterens og af et mindretal stillet ændringsfor-
 slag, hvorom henvises til de ledende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokra-
 tiets, Det Konservative Folkepartis, Venstres,
 Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepar-
 tis medlemmer af udvalget) lovforslagene til
vedtagelse med de af undervisnings- og forsk-
 ningsministeren stillede ændringsforslag.

Flertallet bemærker, at ministeren har op-
 lyst, at udtrykket i § 1, stk. 3, og § 4 i forslag til
 lov om erhvervsuddannelser (uddannelseslo-
 ven, L 38) »hvis dette følger af« svarer til ud-
 trykket »jf.«. Bestemmelserne henviser til § 35
 og § 38, hvoraf Erhvervsuddannelsesrådets og
 de faglige udvalgs opgaver nærmere fremgår,
 fordi bestemmelserne i § 1 og § 4 om ministe-
 rens kompetence vedrørende henholdsvis god-
 kendelse af nye uddannelser m.v. og fastsættel-
 se af nærmere regler er udformet generelt. Rå-
 det skal således f.eks. ikke høres om oprettelse
 eller nedlæggelse af en uddannelse, hvis der ik-
 ke herved sker fravigelser af regler om uddan-
 nelserne i almindelighed, der er fastsat efter
 indstilling af rådet. Dette er en indskrænkning
 af de obligatoriske høringsregler, der gælder i
 dag, hvor rådet principielt skal høres om en-

hver ændring. Herved frigøres rådet for tidkrævende enkeltsager i overensstemmelse med anbefalingen i betænkningen fra Udvalget vedrørende revision af de grundlæggende Ervervsuddannelser (Nordskov Nielsen-udvalget). Flertallet lægger til grund, at rådet altid kan udtale sig af egen drift om behovet for nye uddannelser m.v.

Flertallet bemærker videre, at ministeren har oplyst, at bestemmelsen i uddannelseslovens (L 38) § 1, stk. 1, giver hjemmel til, at ikke alene de nuværende lærlingeuddannelser, efg.-uddannelser og grundlæggende teknikeruddannelser kan inddrages under erhvervsuddannelsesloven. Det samme vil gælde for alle andre erhvervsrettede ungdomsuddannelser, der opfylder lovens formål, og som kan opfylde lovens øvrige bestemmelser.

Flertallet forudsætter herefter, at loven principielt vil åbne mulighed for, at f.eks. uddannelser inden for social- og sundhedsområdet, de offentlige etatsuddannelser, landbrugsuddannelserne og nye erhvervsuddannelser på industriområdet inddrages under loven, såfremt det måtte ønskes af de pågældende erhvervsområder. Flertallet lægger endvidere til grund, at edb-assistentuddannelsen kan fortsætte under den nye lovgivning uden at være vekseluddannelse.

Med hensyn til spørgsmålet om et fremtidigt nyt lovgrundlag for HHX- og HTX-uddannelserne lægger flertallet i overensstemmelse med ministerens oplysninger til grund, at ministeren fremsætter forslag til lov om disse uddannelser, når igangværende udvalgs- og evalueringsarbejder er afsluttet. Flertallet forudsætter, at uddannelserne efter det forudsatte lovinitiativ forbliver som en del af det samlede system af erhvervmæssige grunduddannelser, som meddeles af erhvervsskolerne. Ministeren har herom oplyst, at det ikke med denne procedure udelukkes, at Erhvervsuddannelsesrådet kan tillægges opgaver ved en kommende lovgivning om HHX og HTX, og at uddannelsernes erhvervsrettede elementer kan tale for, at arbejdsmarkedets parter delagtiggøres i uddannelsernes udvikling.

Flertallet ønsker at fremhæve, at ministeren om uddannelseslovens § 15 vedrørende muligheder for af- og påstigning i uddannelserne har oplyst, at lovforslaget ikke omfatter hjemmel til at etablere særlige tillægsmoduler, fordi behovet for at kunne give de uddannede nye eller supplerende kvalifikationer dels kan opfyldes gennem efter- og videreuddannelse på grundlag af anden lovgivning, dels kan opfyldes gennem passende anvendelse af lovforslagets øvrige bestemmelser om uddannelserne, herunder navnlig om uddannelsernes specialelede.

Flertallet bemærker om vægtangivelsen i uddannelseslovens § 24 om grundfag, områdefag, specialefag og valgfag, at ministeren har oplyst, at vægtningen gælder for den enkelte uddannelse som helhed, og at den ikke kan anvendes mekanisk på de enkelte skoleperioder, hvor principperne i §§ 22 og 23 tværtimod fører til en vægtning, der er formålsbestemt i relation til målene med det enkelte skoleophold, jf. bemærkningerne til § 24 og § 25, stk. 1. På denne baggrund finder flertallet, at en vejledning herom for de faglige udvalg formentlig kan optages i de regler om uddannelserne i almindelighed, som skal fastsættes efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet i henhold til § 4, stk. 1.

Om spørgsmålet om fastsættelse af regler om adgang fra erhvervsuddannelserne til videregående uddannelser har ministeren oplyst, at uddannelsesloven (L 38) ikke indeholder en særlig bestemmelse, fordi sådanne regler skal fastsættes med hjemmel i lovgivningen om de videregående uddannelser. Flertallet ønsker på denne baggrund at fremhæve, at sammenhængsproblemer mellem uddannelsesniveauer søges løst dels ved ministeriets almindelige koordinerende funktioner som regeludsteder, dels ved at der er skabt direkte forbindelse mellem Erhvervsuddannelsesrådet (EUR) og Teknikerrådet, som tegner de væsentligste interesseområder. Endelig vil EUR i kraft af sin almindelige rådgivningsfunktion kunne behandle spørgsmålet efter behov.

Flertallet bemærker yderligere, at ministeren har tilkendegivet, at når der i uddannelsesloven i § 37 om faglige udvalg er foreslået en særlig

hjemmel til, at ministeren kan nedsætte ad hoc-udvalg, skyldes det, at et udvalg uden lovhjemmel ikke ville kunne tillægges opgaver som fagligt udvalg i henhold til loven, jf. navnlig § 38. Udvalget ville altså ikke kunne indstille bestemmelser om den uddannelse, det er nedsat til at forberede, med henblik på, at ministeren kan fastsætte bestemmelserne efter indstilling fra EUR, jf. § 35, stk. 1, nr. 2.

Dette vil kunne blokere for konkretisering af uddannelsesforslag på nye områder, hvor der eventuelt ikke umiddelbart på forhånd kan peges på, hvilke organisationer på arbejdsmarkedet der vil få forhandlingsret for de uddannede, således at der ikke straks ville kunne findes et fagligt udvalg, der opfylder betingelserne i § 37, stk. 1, 1. pkt. Disse problemer tages der højde for med reglen om ad hoc-udvalg.

Noget andet er, at elever ikke vil kunne indgå uddannelsesaftale, før nogle forhandlingsberettigede organisationer har indgået overenskomst eller der foreligger en lønnævnskendelse i henhold til § 54. Og uddannelsen vil derfor ikke i praksis komme i gang før lønforholdene er på plads.

Flertallet ønsker at fremhæve, at ministeren i tilslutning hertil har oplyst, at bemyndigelsen forudsættes praktiseret således, at hvis et (eventuelt midlertidigt) fagligt udvalg vil påtage sig den ønskede opgave, vil der ikke blive nedsat et ad hoc-udvalg, medmindre det faglige udvalg ikke inden for en rimelig tid afgiver en tilstrækkelig indstilling.

Flertallet henviser endvidere til, at ministeren vedrørende uddannelseslovens § 71, stk. 3, om ophævelse af § 56 i lov om Arbejdsmarkedsuddannelser har oplyst, at bestyrelsen for Arbejdsgivernes Elevrefusion (AER) med brev af 30. januar 1989 til ministeren i enighed har tilkendegivet, at den er indstillet på, at AER administrerer en ordning til afløsning af § 56 i arbejdsmarkedsuddannelsesloven (støtte til visse voksne lærlinge).

Bestyrelsen for AER forudsætter, at ordningen kan opbygges inden for rammerne af den nuværende AER-lov og bygge på dennes fundamentale principper.

Landsorganisationens repræsentanter i bestyrelsen forudsætter tillige, at en ny ordning ikke vil være en forringelse i forhold til den eksisterende, og Dansk Arbejdsgiverforenings repræsentanter er enige i, at lønrefusionssatsen for voksne elever skal være væsentlig højere end AER's nuværende højeste sats.

Da ministeren lægger til grund, at en ny voksenstøtteordning kan rummes inden for den gældende AER-lov, skønner flertallet, at der ikke for tiden er grundlag for ændringer af denne lov.

Flertallet har som forudsætning, at den nuværende ordning ikke forringes med hensyn til støtteniveauet for voksne elever, der modtager en løn, der mindst svarer til mindste specialarbejderløn inden for vedkommende beskæftigelsesområde.

Flertallet bemærker, at ministeren vedrørende bestemmelserne i §§ 1-2 i forslag til lov om erhvervsskoler (skoleloven, L 37) har oplyst, at erhvervsskolerne fortsat skal være selvejende institutioner, der ledes af en ansvarlig bestyrelse i henhold til godkendte vedtægter.

Med hensyn til fastsættelse af nærmere regler om vedtægternes indhold (standardvedtægterne) fremhæver flertallet, at Erhvervsuddannelsesrådet (EUR) vil kunne høres i kraft af dets generelle rådgivningsfunktion, men lovforslaget forudsætter ikke, at der vil være så stort behov for denne rådgivning, at den er gjort obligatorisk. Det skyldes, at vedtægternes indhold i det væsentlige er fastlagt i lovens øvrige bestemmelser. Standardvedtægternes udformning vil derfor overvejende være et juridisk-teknisk anliggende og ikke et uddannelsespolitisk.

Med hensyn til nedlæggelse af skoler vil det være en selvfølge, at EUR høres i det omfang, en skole ophører som følge af tilbagekaldelse af en godkendelse. Dette følger af, at EUR skal høres ved godkendelsen, og en udtrykkelig bestemmelse om høring før tilbagekaldelse er ikke strengt nødvendig.

I tilslutning til skolelovens § 30, stk. 3, om sammensætningen af handelsskolernes bestyrelser har ministeren oplyst, at 18 ud af 58 handelsskolebestyrelser for tiden har et ligeligt an-

tal arbejdsgiver- og lønmodtagerrepræsentanter.

Flertallet er enig om det ønskelige i en mere ligelig repræsentation fra arbejdsgiver- og arbejdstagerside i bestyrelserne (paritet).

På et møde med ministeren har repræsentanter for Det danske Handelskammer og HK-forbundet efter henstilling fra ministeren tilkendegivet, at de er indstillet på i tiden indtil oktober 1989 at forsøge at finde en løsning i fællesskab.

Der er herefter inden for flertallet enighed om, at forligspartierne fra næste folketingsår står frit med hensyn til at tage sagen op til fornyet behandling. Hvis ikke der er sket de nødvendige fremskridt, vil også regeringspartierne til den tid tage sagen op til fornyet overvejelse.

Flertallet bemærker endelig, at ministeren har oplyst, at hverken uddannelsesloven (L 38) eller skoleloven (L 37) i sig selv medfører ændringer i omfang og vilkår for erhvervsskolerne læreres uddannelse eller for den virksomhed, der udføres af Statens Erhvervspædagogiske Læreruddannelse (SEL).

På grundlag af en henstilling fra Rigsrevisionen er Undervisnings- og Forskningsministeriet imidlertid ved at forberede gennemførelse af en ny organisations- og styringsordning for SEL. Institutionen er en statsinstitution, som har hjemmel i finansloven. Som det fremgår af anmærkningerne til FFL 1989, indebærer omorganiseringen, at væsentlige dele af SEL's aktiviteter overgår til brugerbetaling (især betaling fra erhvervsskolerne) i løbet af perioden 1. januar 1989 til 1. januar 1991.

Det indgår i ministeriets overvejelser, hvorvidt der skal etableres anden lov hjemmel for institutionen i forbindelse med omorganiseringen. Dette kan bl.a. blive aktuelt, hvis arbejdsmarkedets parter skal inddrages i et reorganiseret uddannelsesråd for institutionen, eller hvis overvejelserne om en ny struktur for SEL resulterer i et ønske om, at institutionen får en ny status, f.eks. som selvejende.

Spørgsmålene om ændrede organisations- og styrelsesformer for SEL er for tiden under behandling i Erhvervsuddannelsesrådet. Heri indgår også spørgsmål om finansieringen af SEL's forskellige aktiviteter, herunder forde-

lingen mellem, hvad der skal finansieres over SEL's finanslokonti, og hvad der skal tilgå institutionen via erhvervsskolernes tilskud, jf. L 38, § 19, og L 37, §§ 12 og 14, samt hvad institutionen skal kunne udføre gennem indtægtsdækket virksomhed.

På denne baggrund har flertallet fundet, at spørgsmålene om læreruddannelse og SEL's virksomhed bør tages op til særskilt vurdering, når ministeriets og Erhvervsuddannelsesrådets overvejelser om et nyt grundlag for erhvervslæreruddannelsen og SEL's virksomhed er tilendebragt. I denne vurdering forudsættes at indgå spørgsmålet om etablering af et eventuelt nyt lovgrundlag for SEL, i givet fald eventuelt som en senere tilbygning til erhvervsuddannelsesreformen.

Flertallet lægger herved vægt på, at undervisnings- og forskningsministeren afholder udgiften til en pædagogisk-psykologisk uddannelse (pædagogikum) for at sikre erhvervsskolerne lærere de nødvendige pædagogiske forudsætninger, ligesom det er en forudsætning, at der foregår et erhvervspædagogisk forsøgs- og udviklingsarbejde.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) er af den opfattelse, at en ændret erhvervsuddannelse som foreslået at et flertal (S, KF, V, RV og KRF) vil være udtryk for en forringelse i forhold til den nuværende lovgivning. Det skyldes først og fremmest, at der vil ske en forskydning fra efg-uddannelse, skolevejen, til mesterlæren, praktikvejen. Der til kommer en række problemer, som er uløste, herunder det manglende demokrati og sikring af praktikpladser og problemer, som vil opstå, fordi mange af de nye ting, der foreslås, ikke er gennemprøvet gennem forsøg. Det gælder f.eks. konsekvenser af den nye økonomiske styringsmodel.

SF har stillet en række ændringsforslag, som, hvis de vedtages, indebærer, at SF kan stemme for begge lovforslag. Men der er tale om så vidtgående ændringsforslag, at der i realiteten ville være tale om to love med helt andet indhold.

SF er enig i den principielle opfattelse, som kom til udtryk i LO's, FTF's og DTL's særudta-

lelse til Nordskov Nielsen-betænkningen, hvor det om formålet med en reform af de erhvervsfaglige grunduddannelser bl.a. hedder:

»At sikre alle unge formel og reel mulighed for at påbegynde, gennemføre og afslutte en kompetencegivende erhvervsuddannelse i forlængelse af folkeskolen, bl.a. ved:

- at der sikres det nødvendige antal uddannelsespladser og tilstrækkelig skolekapacitet,
- at det gennem rimelige økonomiske forhold for eleverne sikres, at ingen tvinges til at forlade uddannelsen af økonomiske årsager,
- at der inden for det samlede uddannelsessystem tilvejebringes praktikpladser til alle, der ønsker det,
- at undervisningen tilrettelægges – indholdsmæssigt og pædagogisk – under hensyntagen til elevernes forskellige ønsker og behov. Der må sikres sammenhæng mellem de almene og faglige kvalifikationer. Undervisningens kvalitet må sikres gennem løbende udvikling og fornyelse af metoder og inddragelse af eleverne i skolernes dagligdag.

At skabe sammenhæng og overskuelighed i de erhvervsfaglige grunduddannelser med henblik på at sikre et attraktivt tilbud til de unge og en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse.

At fastholde og videreudvikle kvaliteten af de faglige uddannelser til gavn for arbejdsmarkedet, erhvervslivet og samfundet som helhed.«

SF er derfor også enig i, at der, sådan som det udtrykkes i særudtalelsen, sker en afskaffelse af mesterlæren »til fordel for et enstrengt fagligt uddannelsessystem på baggrund af de grundlæggende intentioner bag de nuværende efg-uddannelser.«

Til trods for ønsket om én uddannelsesvej valgte LO, FTF og DTL alligevel for at opnå enighed i Nordskov Nielsen-udvalget at gå ind for to indgangsveje, skolevejen og praktikvejen. Men det skete under den klare forudsætning, at »adgangsvejen gennem et fuldt basisår på skole (skulle være) ... »kongevejen«. Adgangsvejen gennem praktikophold, med uddannelsesaftale, (blev betragtet) som en »bivej«, der først og fremmest (skulle) ... have til

formål at sikre tiltrækning af tilstrækkelig store elevgrupper.« Endelig mente LO, FTF og DTL, at en fornyelse af basisundervisningen kunne medvirke til »at biadgangsveje (kunne) ... overflødiggøres«.

SF mener, at flertallets indstilling vil indebære, at det er praktikvejen, der bliver »kongevejen«, og at skolevejen bliver »bivejen«.

Det skyldes

- at der nu skal være praktikvej på alle områder, også på områder, hvor der hidtil ikke har været mesterlære,
- at der vil være områder, hvor praktikvejen må forventes at blive eneste adgangsvej, og hvor der hidtil har været alternative muligheder (det gælder f.eks. dele af serviceområdet).
- at eleverne vil føle sig tilskyndet til at vælge praktikvejen, fordi den giver adgang til et helt uddannelsesforløb, mens de unge, der vælger skolevejen, ikke er sikret nogen praktikplads,
- at elever, der vælger praktikvej, får løn, også det første år, modsat de unge, der vælger skolevejen.

Derfor er der ikke tale om to ligeberettede uddannelser. Der er ikke tale om »ligeberettede elevgrupperne imellem«, sådan som det blev udtrykt i LO's, FTF's og DTL's særudtalelse som en betingelse for at acceptere to indgangsveje.

SF mener, at det er nødvendigt, at alle unge, der vælger skolevejen, skal være sikret løn det første år, sådan som også flertallet i Nordskov Nielsen-udvalget mente. SF stiller også ændringsforslag om, at alle unge skal være sikret praktikplads. Praktikplads sikres ikke ved at komme med gode hensigtserklæringer. Det er nødvendigt at bruge både gulerod og pisk over for arbejdsgiverne. Derfor foreslår SF, at arbejdsgiverne under alle omstændigheder skal betale et beløb, der helt eller delvis kan dække udgifterne til praktikplads. De arbejdsgivere, der ikke tager imod praktikelever skal under alle omstændigheder betale (pisk). De arbejdsgivere, der tager praktikelever, skal til gengæld betale mindre (gulerod).

Er der fortsat unge, der alligevel ikke får praktikplads, må det problem klares ved, at der oprettes værkstedsskoler i tilknytning til nogle af erhvervsskolerne. Derved er alle garanteret praktikplads. Det er uanstændigt fortsat at lade unge være uden praktikplads efter det første år. 5.658 (16,3 pct.) af de unge, der afsluttede efg-basisåret i sommeren 1988, var således i december 1988 uden praktikplads.

Ligesom LO, FTF og DTL gav udtryk herfor i Nordskov Nielsen-udvalget, mener SF, at skolevejen skal være den eneste adgangsvej. Derfor har SF stillet en række ændringsforslag, der indebærer, at basisåret bevares og som eneste adgangsvej.

Det vil give et mere sammenhængende og helhedsorienteret forløb det første år. Det vil betyde, at de unge ikke behøver at vælge fag så tidligt, som hvis der er tale om to indgangsveje. Det vil betyde mindre frafald. Men man skal være mere opmærksom på, at det almene indhold i uddannelsen skal være endnu bedre integreret i uddannelsen, sådan at unge, der eventuelt er skoletrætte, alligevel vil føle sig tiltrukket af uddannelsen. Derved falder yderligere et argument for bevarelsen af praktikvejen bort. I det omfang flere unge føler sig tvunget til at vælge praktikvej, vil uligheden øges med hensyn til, hvem der har muligheder for, bl.a. gennem forbindelser, at skaffe sig en praktikplads.

SF mener også, at flertallets forslag vil betyde en centralisering af erhvervsuddannelserne. De små skoler vil have svært ved at klare sig i konkurrencen. Derfor foreslår SF, at der kan gives større beløb pr. elev til de mindre skoler, og at skolerne ikke frit skal kunne udbyde yderligere et fag. Hvis den mulighed er til stede, kan det betyde, at de store skoler udbyder et fag, som er i forvejen på en nærliggende mindre skole, hvorved den mindre skole kan risikere at blive udkonkurreret.

SF finder, at begge lovforslag lider meget af mangel på demokrati. SF finder det f.eks. helt urimeligt, at lærer- og forstanderorganisationerne ikke er fuldgældige medlemmer af Erhvervsuddannelsesrådet. Det er de i dag. Det var de også i det lovforslag, der blev fremsat i marts 1988. Men i lovforslaget fra oktober 1988 var de

kun tilforordnet. Hvorfor det? Nu er forligspartierne nået frem til et højst besynderligt kompromis, der indebærer, at de er medlemmer, men »ikke (har) stemmeret, hvor rådet træffer egentlige afgørelser, f.eks. i sager om eventuel etablering af hovederhvervsområder, og i tilfælde, hvor rådet udtaler sig om fastsættelse af forbud mod ansættelse af unge uden uddannelsesaftale«. Sådan er dette mærkelige kompromis formuleret i bemærkningerne til ændringsforslaget. Magen til studehandel skal man heldigvis lede længe efter.

SF har derfor foreslået, at Handelsskolernes Forstander- og Inspektørforening, Sammenlutningen af Ledere af Tekniske Skoler, Handelsskolernes Lærerforening og Dansk Teknisk Lærerforening i overensstemmelse med forslaget fra marts 1988 og i overensstemmelse med gældende regler i dag bliver fuldgældige medlemmer af Erhvervsuddannelsesrådet. Derudover har SF foreslået, at LO forpligter sig til at lade sig repræsentere af to for eleverne og ikke kun en person.

Men det manglende demokrati viser sig især i forslagene med hensyn til de enkelte skoler. På de tekniske skoler har man hidtil ikke kendt lærerråd og elevråd. Det har man trods alt på handelsskoler. Nu foreslås det af forligspartierne, at der oprettes elevråd alle steder. Dette kan SF fuldt ud tilslutte sig. Men hvorfor skal der ikke være et lærerråd? Eller i det mindste et pædagogisk råd, som lærerrådene på folkeskoleområdet nu skal erstattes af? Og hvorfor skal hverken lærere eller elever være fuldgældige medlemmer af skolernes bestyrelse? Argumentet om, at bestyrelsen skal være paritetisk sammensat af arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter, holder slet ikke. For det første er der repræsentanter for de kommunale organisationer i bestyrelserne. Derved er der ikke kun arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter med stemmeret i en paritetisk sammensætning. Dertil kommer, at forligspartierne mener, at handelsskolerne fortsat kan være uden paritetisk sammensatte bestyrelser, f.eks. en repræsentant for HK og 6 fra handelsstanden.

Til demokratisering af erhvervsuddannelserne og erhvervsskolerne foreslår SF derfor, at

lærere og elever bliver repræsenteret i bestyrelserne med hver to repræsentanter, og at det teknisk-administrative personale bliver repræsenteret med en repræsentant. Disse bestyrelsesmedlemmer skal naturligvis være fuldgyldige medlemmer med stemmeret på lige fod med andre. Når det gælder eleverne, kan der dog være tale om ikkestemmeret i nogle spørgsmål, hvor der f.eks. er tale om et særligt bestyrelsesansvar, bl.a. fordi elevrepræsentanterne ofte vil være under 18 år. SF foreslår også, at den paritetisk sammensatte bestyrelse med hensyn til arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter skal være gældende alle steder. Det betyder, at de skoler, handelsskoler, der ikke har en paritetisk sammensat bestyrelse i dag, skal have det senest ved lovens ikrafttræden.

SF foreslår, at der ikke kun skal være elevråd, men også lærerråd. Derudover foreslår SF, at der oprettes skoleråd, som består af fire repræsentanter for lærerrådet, fire repræsentanter for elevrådet og to repræsentanter for det teknisk-administrative personale. Dette skoleråd skal have overdraget en del af den kompetence, som i dag ligger hos bestyrelsen eller hos skolelederen. De nærmere retningslinier herfor skal fastlægges af undervisnings- og forskningsministeren. Det skal være muligt for den enkelte skole på baggrund af indstilling fra skolen at lave en ordning, der indebærer, at en væsentlig kompetence kommer til at ligge i skolerådet. Dette vil være udtryk for en klar demokratisering i forhold til de gældende bestemmelser.

SF finder det naturligt og godt, at lovforslag diskuteres og forhandles med de parter, lovforslagene kommer til at berøre. Det har SF indtryk af også er sket her, når det gælder LO og DA. Dette mener vi, uanset om vi er enige med de pågældende organisationer.

Derimod mener vi, at man i alt for ringe omfang har været interesseret i, hvad de ansattes organisationer, Dansk Teknisk Lærerforening og Handelsskolernes Lærerforening, mener. Det er trods alt deres medlemmer, der i det daglige kommer til at arbejde med lovene.

SF's ændringsforslag til begge lovforslag indebærer meget vidtgående ændringer, og hvis

de bliver vedtaget, vil der være tale om et helt andet indhold end det, forligspartierne er nået frem til.

På denne baggrund indstiller mindretallet lovforslagene til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede og tiltrådte ændringsforslag.

Et *andet mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslagene til *vedtagelse uændret*.

Et *tredje mindretal* (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) indstiller lovforslagene til *vedtagelse* med de af undervisnings- og forskningsministeren stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag

til

I. Forslag til lov om erhvervsskoler

Til § 5

Af et *mindretal* (SF):

1) I *stk. 2* indsættes som nyt *4. pkt.*:

»Derudover udpeger lærerrådet og elevrådet hver 2 medlemmer til bestyrelsen og det teknisk-administrative personale 1 medlem.«

2) *Stk. 3* udgår.

Stk. 4-6 bliver herefter *stk. 3-5*.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

3) *Stk. 3* affattes således:

»*Stk. 3*. Skolens lærere og teknisk-administrative personale repræsenteres i bestyrelsen uden stemmeret med hver 1 repræsentant. Skolens elever repræsenteres i bestyrelsen uden stemmeret med 2 repræsentanter.«

Af et *mindretal* (SF):

4) *Stk. 6* udgår.

Til § 7

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

5) I stk. 1 udgår ordene », erhvervs- og uddannelsesorienterende kurser«.

Af et *mindretal* (SF):

6) *Stk. 4* og *stk. 5* udgår.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

7) I *stk. 4* indsættes efter »efterspørgsel«: »samt forventede fremtidige behov, jf. § 66 i lov om erhvervsuddannelser«.

Af et *mindretal* (SF):

Til § 11

8) I *stk. 1* udgår ordene »Skolens daglige ledelse varetages«, og i stedet indsættes: »I samarbejde med skolerådet varetages skolens daglige ledelse«.

Ny overskrift og ny paragraf

9) Efter § 11 indsættes som ny overskrift og som ny paragraf:

»Skoleråd, lærerråd og elevråd

§ 01. Skolerådet består af 4 repræsentanter for henholdsvis lærerråd og elevråd og 2 repræsentanter for det teknisk-administrative personale.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren udarbejder nærmere retningslinier for skolerådets, lærerrådets og elevrådets funktion, virke og beføjelser.

Stk. 3. På baggrund af indstillinger fra skolen, bestyrelsen og skolerådet kan undervisnings- og forskningsministeren beslutte, at en del af den kompetence, der i medfør af §§ 6-11 ligger hos bestyrelsen og skolens leder, kan delegeres til skolerådet.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren* tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 12

10) I *stk. 2* udgår ordene »rente- og«.

Til § 24

11) I *stk. 1, 1. pkt.*, udgår ordene »indtil udgangen af det kvartal, hvori eleven fylder 19 år«.

Til § 29

12) *Paragraffen* udgår.

Ny paragraf

13) Efter § 29 indsættes i *kapitel 6* som ny paragraf:

»§ 02. Der nedsættes elevråd på alle erhvervsskoler, der er godkendt i henhold til § 1. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler om valg af elevråd og disses virksomhed.«

Til § 30

Af et *mindretal* (SF):

14) *Stk. 3* udgår.

Stk. 4-5 bliver herefter stk. 3-4.

Bemærkninger

Til nr. 1 og 2

Ændringsforslagene medfører, at repræsentanter for elever, lærere og øvrige ansatte bliver fuldgældige medlemmer af bestyrelsen. I nogle situationer, hvor et eventuelt bestyrelsesansvar kan gøres gældende, kan det være rimeligt, at elever ikke har stemmeret, idet der ofte vil være tale om elever under 18 år. Men det er afgørende, at ansatte og elever inddrages med indflydelse og ansvar.

Til nr. 3

Ændringsforslaget betyder, at eleverne får 2 repræsentanter i bestyrelsen i stedet for 1. Repræsentationen er ligesom repræsentationen for lærere og teknisk-administrativt personale uden stemmeret.

Udvidelsen til 2 elevrepræsentanter indebærer, at der bliver mulighed for større indflydelse for flere af skolernes ofte meget forskelligartede elevgrupper.

Ved at lovfæste elevrepræsentation i skolernes bestyrelse og i de lokale uddannelsesudvalg, jf. § 40, stk. 3, i forslag til lov om erhvervsuddannelser, er der tilsigtet en styrkelse af elevernes engagement og indflydelse på deres egne vilkår i uddannelserne. Samme hensyn ligger bag ændringsforslag nr. 13 om elevråd.

I forlængelse heraf må det forudsættes, at elevernes hidtidige repræsentation i erhvervsuddannelsesudvalgene, som nu nedlægges, afløses af repræsentation i de eventuelle initiativ- og koordinationsudvalg, jf. § 36 i forslag til lov om erhvervsuddannelser.

Til nr. 4 og 14

Ændringsforslagene indebærer, at der skal være ligelig repræsentation af arbejdsgivere og arbejdstagere. Det betyder, at på de skoler, hvor det ikke er tilfældet i dag, skal vedtægterne laves om senest ved lovens ikrafttræden.

Til nr. 5

Herom henvises til ændringsforslag nr. 2, 4, 6, 8-10, 12-13 og 15-18 med bemærkninger til lovforslaget om erhvervsuddannelser (L 38).

Til nr. 6

Baggrunden for ændringsforslaget er, at bestemmelserne let vil få den virkning, at store skoler vil udbyde yderligere uddannelser, som måske udbydes af mindre skoler i nærheden, hvorved de store skoler udkonkurrerer de små. Det forhindrer ikke skolerne i at tage initiativer til yderligere uddannelser. Det afgørende er blot, at godkendelse skal indhentes. Ændringsforslaget er derfor at betragte som en begræns-

ning i den liberalisering, der ellers ligger i lovforslaget.

Til nr. 7

Formålet med ændringsforslaget er at sikre, at godkendelse af oprettelse af yderligere erhvervsuddannelser også sker på grundlag af analyser og prognoser om fremtidige behov og ikke kun på grundlag af regnskabstal.

Der henvises til ændringsforslaget til § 66 i forslag til lov om erhvervsuddannelser for på denne måde at inddrage det analyse- og prognosearbejde vedrørende kvalifikationskrav inden for erhvervsuddannelsernes område, som måtte blive iværksat med hjemmel i § 66.

Til nr. 8 og 9

Ændringsforslagene lægger op til en demokratisering af ledelsesstrukturen på erhvervsskolerne. Det er ikke tilstrækkeligt, at ansatte og elever får repræsentation i bestyrelsen, som forholdsvis sjældent holder møder. Den direkte inddragelse i ledelsen bør derimod kunne ske i et skoleråd, som alene omfatter repræsentanter for de personer, der er på skolen. Da en demokratisk ledelsesstruktur er forholdsvis ukendt på erhvervsskoler, vil det formentlig være nærliggende med forsøg, inden de nærmere retningslinier udarbejdes af undervisnings- og forskningsministeren.

Til nr. 10

Renterne skal ikke løbende betales til staten, men opspares som en pantsikret kapital i den pågældende faste ejendom. Kapitalen forfalder til betaling, når skolen nedlægges eller bygningerne sælges.

Til nr. 11

Forslaget om at begrænse befordringsordningen i stk. 1 til elever under 19 år skyldes behovet for at finde besparelser på Undervisnings- og Forskningsministeriets område. Det er imidlertid ønskeligt, at besparelserne i stedet for sker ved en forhøjelse af elevens eget bidrag til transportomkostningerne.

Til nr. 12

Det foreslås, at paragraffen udgår som en konsekvens af Undervisnings- og Forskningsministeriets nye departementale struktur, der omfatter både ministeriets afdelinger og direktorater.

Til nr. 13

Der er for tiden elevråd på handelsskolerne, og det foreslås, at elevråd etableres på alle erhvervsskoler, der er godkendt efter § 1.

Det er tanken kun at fastsætte mere overordnede, principielle regler om elevrådene og deres virksomhed.

Ændringsforslag

til

II. Forslag til lov om erhvervsuddannelser

Af et *mindretal* (SF):

Til § 3

1) Paragraffen udgår.

Til § 5

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

2) Paragraffen affattes således:

»§ 5. Adgang til en erhvervsuddannelse har alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven.

Stk. 2. Alle, der opfylder betingelsen i stk. 1, og som vil indlede en erhvervsuddannelse på skole, har krav på at blive optaget til uddannelsens 1. og 2. skoleperiode efter eget valg, jf. dog § 12.

Stk. 3. Alle, der opfylder betingelsen i stk. 1, og som har indgået en uddannelsesaftale, har krav på at blive optaget på skole til undervisning i overensstemmelse med reglerne for den pågældende uddannelse.«

Af et *mindretal* (SF):

3) Paragraffen affattes således:

»§ 5. Adgang til en erhvervsuddannelse har alle, der har opfyldt undervisningspligten efter folkeskoleloven.

Stk. 2. Alle, der opfylder betingelsen i stk. 1, og som vil indlede en erhvervsuddannelse på skole, har krav på at blive optaget.«

Til § 6

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

4) Paragraffen udgår.

Af et *mindretal* (SF):

5) Paragraffen affattes således:

»§ 6. En grundlæggende erhvervsuddannelse indledes med en basisuddannelse, der består af en basisundervisning på skole af 40 ugers varighed.

Stk. 2. Efter indstilling fra vedkommende faglige udvalg og initiativ- og koordinationsudvalg kan undervisnings- og forskningsministeren fastsætte regler, hvorefter uddannelsessøgende, der på grundlag af tidligere beskæftigelser eller uddannelse har sådanne forudsætninger for en uddannelse, at det er upåkrævet, at denne indledes med en basisuddannelse efter skt. 1, fritages herfor, eventuelt mod gennemførelse af et korterevarende kursus.

Stk. 3. Basisuddannelserne fastlægges for hvert hovederhvervsområde efter indstilling fra vedkommende initiativ- og koordinationsudvalg.«

Til § 7

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

6) Paragraffen udgår.

Af et *mindretal* (SF):

7) Paragraffen affattes således:

»§ 7. Enhver, der er optaget på en basisuddannelse, oppebærer en løn, der svarer til, hvad der refunderes en arbejdsgiver for tilsvarende elever.

Stk. 2. Lønnen finansieres over Arbejdsgivernes Elevrefusion.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 8

8) *Paragraffen* udgår.

Til § 9

9) I *stk. 1* ændres »§§ 6–8« til »§ 5«.

Til § 12

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

10) »§ 6, stk. 2, og § 8« ændres til: »§ 5, stk. 2«.

Af et *mindretal* (SF):

11) »§ 6, stk. 2, og § 8« ændres til: »§ 5«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 13

12) *Paragraffen* udgår.

Til § 14

13) *Paragraffen* udgår.

Af et *mindretal* (SF):

14) *Paragraffen* affattes således:

»§ 14. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter de faglige udvalgs bestemmelse regler om de enkelte uddannelsers varighed og deres struktur, herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler, hvorefter personer med særlige uddannelses- og beskæftigelsesmæssige forudsætninger fritages for dele af uddannelsen.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Ny paragraf

15) Efter § 14 indsættes som ny paragraf:

»§ 01. For elever uden uddannelsesaftale består en uddannelses 1. skoleperiode af 20 ugers erhvervs- og uddannelsesorienterende undervisning, hvor der gives en grundlæggende orientering og indføring i ét eller flere uddannelsesområder.

Stk. 2. For elever med uddannelsesaftale træder praktikuddannelse i stedet for 1. skoleperiode. Øvrige skoleperioder er fælles for eleverne i den enkelte uddannelse, jf. dog § 02, stk. 1.

Stk. 3. Undervisnings- og forskningsministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet og vedkommende faglige udvalg fastsætte, at alle elever i en uddannelse er fritaget for 1. skoleperiode, uden at den samlede uddannelsestid bliver tilsvarende afkortet. Elever, der er fyldt 18 år, er på tilsvarende vilkår fritaget for 1. skoleperiode.«

Ny paragraf

16) Efter § 14 indsættes som ny paragraf:

»§ 02. En uddannelses 2. skoleperiode varer 20 uger i tidsmæssig forlængelse af 1. skoleperiode. Den kan være delt i kortere perioder for elever med uddannelsesaftale.

Stk. 2. Øvrige skoleperioder med værkstedsundervisning varer normalt 10 uger.

Stk. 3. For handels- og kontoruddannelser kan 1. og 2. skoleperiode være sammenlagt til én periode af 40 ugers varighed. Reglerne i § 01, stk. 3, finder da ikke anvendelse.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges for

uddannelser med særlig kort skoleundervisning.

Stk. 5. For elever, der har indgået uddannelsesaftale inden for handels- og kontoruddannelserne, jf. § 5, stk. 3, kan skoleundervisning finde sted i kortere perioder end hele uger.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Ny paragraf

17) Efter § 14 indsættes som ny paragraf:

»§ 03. Uddannelserne varer i almindelighed ikke over 4 år. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter varigheden af den enkelte uddannelses skoleundervisning. Varigheden kan normalt ikke overstige 80 uger.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Ny paragraf

18) Efter § 14 indsættes som ny paragraf:

»§ 04. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter de faglige udvalgs bestemmelse regler om de enkelte uddannelsers varighed og deres struktur, herunder fordelingen på skoleundervisning og praktikuddannelse.

Stk. 2. Undervisnings- og forskningsministeren fastsætter efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet regler, hvorefter personer med særlige uddannelses- eller beskæftigelsesmæssige forudsætninger fritages for dele af uddannelsen, jf. § 4, stk. 1.«

Ny paragraf

19) Efter § 14 indsættes som ny paragraf:

»§ 05. Uddannelserne kan af Erhvervsuddannelsesrådet grupperes inden for hovederhvervsområder, jf. § 35, stk. 2, nr. 01. Uddannelser kan være omfattet af flere hovederhvervsområder.

Af et *mindretal* (SF):

Til § 17

20) *Paragraffen* affattes således:

»§ 17. Alle elever skal være sikret praktikplads. Hvis det ikke er muligt at sikre praktikplads til alle, skal der i tilknytning til nogle af undervisnings- og forskningsministeren udpegede skoler indrettes værkstedsskoler, som herefter helt eller delvis udgør praktikplads for eleverne.

Stk. 2. Til at finansiere aflønning af elever under praktikophold indbetaler arbejdsgiverne efter nærmere regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren et beløb til Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Stk. 3. De i henhold til stk. 2 indbetalte beløb skal helt eller delvis finansiere elevernes løn under praktikophold.«

Til § 19

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

21) I *stk. 1* udgår ordene », ved de orienterende kurser, jf. § 13,«.

Af et *mindretal* (SF):

22) Efter stk. 3 indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Undervisnings- og forskningsministeren kan efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet fastsætte særlige tilskud til mindre erhvervsskoler for derved at sikre, at disse skoler kan overleve af hensyn til at sikre uddannet arbejdskraft i det område, hvor den pågældende skole ligger, og sikre unge et bredt udbud af uddannelsesmuligheder.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 20

23) I *paragraffen* ændres »bestemme« til: »tillade«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Til § 22

24) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. 1. skoleperiode skal lægge vægt på en grundlæggende orientering og indføring i ét eller flere uddannelsesområder, herunder på, at eleven ved afprøvning af evner og interesser får et godt grundlag for at vælge 2. skoleperiode i uddannelsen.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 23

25) I *paragraffen* ændres »det« til: »den«, og »skoleophold« ændres til: »skoleperioder«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Til § 24

26) Som nyt *stk. 1* indsættes:

»Undervisningen i 1. skoleperiode omfatter praktisk og teoretisk undervisning i emner fra ét eller flere uddannelsesområder samt valgfag af betydning for elevens fortsatte uddannelse.«

Stk. 1 bliver herefter *stk. 2*.

27) I *stk. 1*, der bliver *stk. 2*, ændres »Skoleundervisningen« til: »Den øvrige skoleundervisning«.

28) Efter *stk. 2* indsættes som nyt stykke:

»Stk. 3. For handels- og kontoruddannelser kan 1. skoleperiode tilrettelægges sammen med den øvrige skoleundervisning efter bestemmelserne i *stk. 2*, jf. § 02, *stk. 3*.«

Til § 25

29) Som nyt *stk. 1* indsættes:

»Skolerne tilrettelægger undervisningen i 1. skoleperiode inden for regler fastsat af undervisnings- og forskningsministeren efter indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet, jf. dog § 24, *stk. 3*.«

Stk. 1–3 bliver herefter *stk. 2–4*.

Til § 33

30) I *stk. 3* indsættes som 2. *pkt.*:

»Det faglige udvalgs retningslinier for en eventuel svendeproe, jf. *stk. 4*, indgår i bedømmelsesplanen.«

Til § 34

Af et *mindretal* (SF):

31) *Stk. 1* og 2 affattes således:

»Undervisnings- og forskningsministeren nedsætter et erhvervsuddannelsesråd og udpeger formanden. Rådets medlemmer udpeges af følgende organisationer således:

Dansk Arbejdsgiverforening	8
Sammenslutningen af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger	1
Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Københavns Kommune og Frederiksberg Kommune i forening	2
Landsorganisationen i Danmark	8
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd	1
Akademikernes Centralorganisation	1
Teknisk Landsforbund	1
Handelsskolernes Forstander- og Inspektørforening	1
Sammenslutningen af Ledere af Tekniske Skoler	1
Handelsskolernes Lærerforening	1
Dansk Teknisk Lærerforening	1

Stk. 2. 3 af de medlemmer, der udpeges af Dansk Arbejdsgiverforening, skal repræsentere henholdsvis Håndværksrådet, Det Danske Handelskammer og Fællesrepræsentationen – Hovedorganisation for Arbejdsleder- og tekniske Funktionærforeninger i Danmark. 2 af de medlemmer, der udpeges af Landsorganisationen i Danmark, skal repræsentere eleverne.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

32) Efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Rådet tiltrædes af 4 medlemmer, der udpeges af følgende organisationer:

Handelsskolernes Forstander- og Inspektørforening.....	1
Sammenslutningen af Ledere af Tekniske Skoler.....	1
Handelsskolernes Lærerforening.....	1
Dansk Teknisk Lærerforening.....	1

De medlemmer, der udpeges af lærerforeningerne, skal repræsentere samtlige lærerorganisationer inden for lovens område.«

Stk. 2-8 bliver herefter stk. 3-9.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

33) I *stk. 4*, der bliver *stk. 5*, udgår *2. pkt.*

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Til § 35

34) I *stk. 1, nr. 1, litra d*, ændres »§ 14, stk. 8« til: »§ 04, stk. 2«.

35) *Stk. 1, nr. 7*, affattes således:

»7) Fritagelse for 1. skoleperiode, jf. § 01, stk. 3.«

36) *Stk. 1, nr. 9*, udgår.

Nr. 10 og 11 bliver herefter nr. 9 og 10.

37) I *stk. 1* indsættes efter nr. 11, der bliver nr. 10, som nyt nummer:

»01) Regler om tilrettelæggelsen af undervisningen i 1. skoleperiode, jf. § 25, stk 1.«

38) I *stk. 1, nr. 12*, ændres »stk. 1« til: »stk. 2«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

39) I *stk. 2* indsættes efter nr. 3 som nyt nummer:

»01) foretage den eventuelle gruppering i hovederhvervsområder, jf. § 05 og«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

40) Efter *stk. 2* indsættes som nye stykker:

»Stk. 01. Rådets tilslutning skal foreligge, før et forbud mod ansættelse af unge under 18 år uden uddannelsesaftale fastsættes, jf. § 07, stk. 1.

Stk. 02. Ved rådets beslutninger og udtalelser i henhold til *stk. 2, nr. 01 og 4, stk. 01 og § 36* er kun formanden og de i § 34, *stk. 1*, nævnte medlemmer stemmeberettigede.«

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

41) I *stk. 3* indsættes efter »efter loven«: », herunder om uddannelsernes udgiftsbehov«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Til § 38

42) I *stk. 5, nr. 1*, ændres »stk. 1« til: »stk. 2«.

43) I *stk. 5* indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»01) Tvivlsspørgsmål vedrørende anvendelse af forbud mod ansættelse af unge under 18 år på den enkelte virksomhed og dispensation fra forbud, jf. § 07, *stk. 4 og 5*.«

44) I *stk. 5* ændres »nr. 1, 3 og 4« til: »nr. 1, 4 og 5«.

45) *Stk. 7* affattes således:

Bet. o. lovf. om erhvervsskoler m.m.

»Stk. 7. De faglige udvalg afgiver indstilling om fritagelse for 1. skoleperiode, jf. § 01, stk. 3, om supplerende kurser, jf. § 16, og om forbud mod ansættelse af unge under 18 år uden uddannelsesaftale, jf. § 07, stk. 1.«

Af undervisnings- og forskningsministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 43

46) I stk. 1 indsættes som 2. pkt.:

»Det påhviler skolerne at udføre opsøgende virksomhed med henblik på fremskaffelse af praktikpladser.«

47) Stk. 2 affattes således:

»Stk. 2. De faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg skal ved kontakt med virksomheder og eventuelt ved opfordringer til virksomheder virke for, at der tilvejebringes det antal praktikpladser, som der er behov for ud fra en vurdering af elevernes uddannelsesønsker og de forventede fremtidige beskæftigelsesmuligheder, og for, at udbudet af praktikpladser bliver alsidigt med hensyn til virksomhedernes størrelse og teknologiske udvikling. Et fagligt udvalg kan af virksomheder forlange alle sådanne oplysninger, som har betydning for at vurdere virksomhedernes uddannelsesmæssige muligheder.«

48) Efter stk. 2 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 3. Initiativ- og koordinationsudvalg kan i samarbejde med de faglige udvalg koordinere disses virksomhed efter stk. 2.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

Af et mindretal (SF):

Ny paragraf

49) Efter § 43 indsættes som ny paragraf:

»06. En virksomhed, der er godkendt som praktiksted, eller som under hensyn til virksomhedens arbejdsområde og funktioner kunne godkendes som praktiksted, hvis den i øvrigt

var egnet dertil, jf. § 45, må ikke ansætte personer under 18 år i virksomheden, uden at det sker ved en uddannelsesaftale i henhold til denne lov. Aftaler, der er i strid med denne bestemmelse, er ugyldige.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke ansættelse til arbejdsopgaver, der efter deres art ikke udgør et væsentligt led i vedkommende uddannelse.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke ansættelse til uddannelse, der sker i virksomheder, hvor uddannelse på andet grundlag end denne lov er ordnet på en tilfredsstillende måde, og som sker under ansættelsesvilkår, der indebærer, at de uddannelsessøgende som helhed ikke er stillet dårligere end i henhold til denne lov.

Stk. 4. Tvivlsspørgsmål vedrørende anvendelse af reglerne i stk. 1-3 afgøres af det faglige udvalg efter anmodning fra virksomheden eller vedkommende faglige organisation eller på udvalgets eget initiativ. Udvalget kan i sin afgørelse fastsætte generelle retningslinjer vedrørende betydningen af de nævnte bestemmelser for ansættelsesforhold i den pågældende virksomhed.

Stk. 5. Det faglige udvalg kan fravige reglen i stk. 1, herunder gøre undtagelser for en kategori af virksomheder eller for et eller flere uddannelsesområder.

Stk. 6. Afgørelser efter stk. 4 og 5 kan påklages til det ankenævn, der er omtalt i § 46.

Stk. 7. Tilsidesættelse af afgørelser efter stk. 4 straffes med bøde.«

Af undervisnings- og forskningsministeren, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af SF og FP):

Ny paragraf

50) Efter § 43 indsættes som ny paragraf:

»§ 07. Med henblik på at tilvejebringe et tilstrækkeligt antal praktikpladser kan undervisnings- og forskningsministeren efter indstilling fra vedkommende faglige udvalg og med tilslutning fra Erhvervsuddannelsesrådet fastsætte for et uddannelsesområde, at virksomheder

ikke må ansætte unge under 18 år, uden at det sker ved en uddannelsesaftale efter denne lov. Den enkelte virksomhed er kun omfattet heraf, hvis virksomheden er godkendt som praktiksted eller under hensyn til virksomhedens arbejdsområde og funktioner kunne godkendes som praktiksted, hvis den i øvrigt var egnet til det. Forbud fastsættes for en bestemt periode, højst for 3 år ad gangen, og kan fastsættes for afgrænsede geografiske områder. Aftaler, der efter fastsættelse af et forbud indgås i strid hermed, er ugyldige.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke ansættelse til arbejdsopgaver, der efter deres art ikke udgør et væsentligt led i vedkommende uddannelse.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke ansættelse til uddannelse, der sker i virksomheder, hvor uddannelse på et andet grundlag end denne lov er ordnet på en tilfredsstillende måde, og som sker under ansættelsesvilkår, der indebærer, at de uddannelsessøgende som helhed ikke er stillet dårligere end i henhold til denne lov.

Stk. 4. Tvivlsspørgsmål vedrørende et forbuds anvendelse på den enkelte virksomhed afgøres af det faglige udvalg efter anmodning fra virksomheden eller vedkommende faglige organisation eller på udvalgets eget initiativ. Udvalget kan i sin afgørelse fastsætte generelle retningslinjer vedrørende betydningen af bestemmelserne i stk. 1-3 for ansættelsesforhold i den pågældende virksomhed.

Stk. 5. Det faglige udvalg kan for enkelte virksomheder eller grupper af virksomheder gøre undtagelse fra forbudet.

Stk. 6. Afgørelser efter stk. 4 og 5 kan indbringes for det ankenævn, der nedsættes i henhold til § 46.

Stk. 7. Tilsidesættelse af afgørelser efter stk. 4 straffes med bøde.«

Til § 47

51) I stk. 1 udgår », bortset fra den del af skoleundervisningens 1. del, der måtte ligge før 1. praktikophold«.

Til § 50

52) I stk. 2 ændres »§ 14, stk. 8,« til: »§ 04, stk. 2,«.

Til § 56

53) I paragraffen ændres »§ 14« til: »§ 04«.

Af *undervisnings- og forskningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af FP):

Til § 69

54) Paragraffen udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1, 3, 5, 11 og 14

Disse ændringsforslag er affødt af, at det foreslås, at der kun skal være én adgangsvej, skolevejen, det vil sige en sammenhængende basisuddannelse på 40 uger.

Til nr. 2, 4, 6, 8-10, 12-13 og 15-18

Med disse ændringer føres de erhvervs- og uddannelsesorienterede kurser ind i uddannelserne som 1. skoleperiode for de elever, der vælger at indlede uddannelsen på skole. For elever, der vælger at begynde med praktik på grundlag af uddannelsesaftale, træder praktikuddannelse i stedet for denne skoleperiode, ligesom de var fritaget for det orienterende kursus efter lovforslagets oprindelige bestemmelser.

Uddannelsernes 2. skoleperiode svarer til den oprindelige 1. dels skoleundervisning. Denne og de følgende skoleperioder er fælles for eleverne i den enkelte uddannelse, uanset på hvilken måde eleverne er begyndt. Dog kan 2. skoleperiode i uddannelser med tilstrækkelig stor tilgang efter det faglige udvalgs bestemmelse deles i kortere perioder for elever, der har indgået uddannelsesaftale, jf. bemærkningerne til § 14, stk. 1, i lovforslaget. Både 1. og 2. skoleperiode er normalt af 20 ugers varighed.

De orienterende kurser har herved ændret status fra adgangsgivende kurser til indledende undervisning. Denne ændring medfører omfattende redaktionelle ændringer i lovforslaget, navnlig i kapitel 2 om adgangen til uddannelserne og i kapitel 3 om uddannelsernes struktur m.v. samt til dels i kapitel 4 om indholdet af uddannelserne. Der foreslås herudover en række mere spredte konsekvensændringer af teknisk karakter. Endelig følger det af kursernes ændrede status, at en uddannelses samlede varighed for den enkelte elev hverken formelt eller reelt afhænger af, om eleven vælger at indlede uddannelsen med eller uden uddannelsesaftale. Derfor udgår ifølge ændringsforslagene bestemmelsen i lovforslagets § 14, stk. 4, om elevers ret – men ikke pligt – til at få afkortet praktikuddannelsen efter gennemført orienteringskursus.

Målet med og rammerne for de orienterende kurser forudsættes ikke ændret i forhold til det oprindelige lovforslag. Derfor vil der være frit uddannelsesvalg for den enkelte elev både til 1. skoleperiode og ved overgangen fra 1. til 2. skoleperiode.

Handels- og kontoruddannelser vil fortsat kunne indledes med en bred 1-årig skoleundervisning, jf. lovforslagets § 14, stk. 2, der erstattes af den foreslåede nye § 02, stk. 3 og 5.

Ad nr. 15

Den foreslåede nye § 01, stk. 3, bygger på lovforslagets § 8, der udgår. Den oprindelige bestemmelse ville give hjemmel til at fastsætte regler om fritagelse for det orienterende kursus

- 1) for enkelte elever efter konkret afgørelse i henhold til nærmere regler,
- 2) for grupper af elever på grundlag af objektive kriterier med hensyn til alder eller forudgående uddannelse eller beskæftigelse m.v. og
- 3) for alle ansøgere til en bestemt uddannelse, hvor et fagligt udvalg måtte ønske at fravælge kurset som obligatorisk adgangsvej.

Ved at indlægge kurset i uddannelsen bliver bestemmelsen i § 8 overflødig for så vidt angår formål 1 og til dels 2, idet disse vil blive omfat-

tet af bestemmelsen i § 14, stk. 8, jf. nu ændringsforslag nr. 18.

Derimod vil formål 2 for så vidt angår en rent aldersmæssigt baseret fritagelse og formål 3 kun kunne nås med en ny bestemmelse. Herpå sigter den nye § 01, stk. 3, som derfor svarer til de dele af den tidligere § 8, der ikke er omfattet af § 04, stk. 2.

Bestemmelsens sidste led indebærer, at 18-årige efter loven er fritaget for 1. skoleperiode. Fritagelsen skyldes, at det ikke er fundet rimeligt at kræve af voksne elever, at de skal gennemgå den indledende, orienterende skoleundervisning, som særligt henvender sig til unge i umiddelbar forlængelse af undervisningen i folkeskolen. Samtidig vil fritagelsen lette adgangen til erhvervsuddannelserne for den gruppe unge, som efter afslutningen af folkeskolen hverken har været under uddannelse eller har opnået en varig tilknytning til arbejdsmarkedet ved deres indtræden i voksenalderen.

Voksne, der ønsker en erhvervsuddannelse, kan imidlertid undertiden have behov for den 1. skoleperiode, f.eks. som følge af utilstrækkelige skolemæssige forudsætninger eller usikkerhed med hensyn til uddannelsesvalg. Bestemmelsen hindrer ikke, at den voksne kan vælge at tage 1. skoleperiode med i sin uddannelse.

Det vil være naturligt for Erhvervsuddannelsesrådet, at det som led i sine almindelige overvågnings- og rådgivningsfunktioner påtager sig at følge, hvordan bestemmelsens anvendelse udvikler sig i praksis.

Ad nr. 16

Som nævnt medfører forslaget om, at lovforslagets § 13 indarbejdes i kapitel 3 og 4, ret omfattende ændringer, også af redaktionel art.

Ved ændringsforslag nr. 16 indsættes således en ny bestemmelse, der indholdsmæssigt svarer til dele af lovforslagets § 14, stk. 1, samt til § 14, stk. 2, stk. 3 og stk. 6.

Efter den nye bestemmelses stk. 1 skal 2. skoleperiode, der svarer til 1. dels skoleundervisning i det fremsatte lovforslag, vare 20 uger i tidsmæssig forlængelse af 1. skoleperiode, dvs. uden mellemkommende praktik i henhold til

uddannelsesaftale. Dette svarer til, at der var foreslået adgang til 1. dels skoleundervisning efter det orienterende kursus. Som det fremgår af bemærkningerne til § 14, stk. 1, i lovforslaget og af ændringsforslag nr. 15, er denne skoleperiode i almindelighed fælles for elever med og uden uddannelsesaftale. Men som det var anført i de nævnte bemærkninger, rummede § 14, stk. 1, mulighed for, at de faglige udvalg for uddannelser med tilstrækkelig stor tilgang kunne bestemme, at skoleundervisningen på 1. del kunne struktureres forskelligt for elever med og uden uddannelsesaftale, når blot der ikke blev forskel med hensyn til omfanget og målene for undervisningen. Denne mulighed er nu udtrykkeligt indeholdt i den nye bestemmelses stk. 1, der skal forstås på samme måde som den tidligere forudsatte hjemmel.

Den nye bestemmelses stk. 2 om varigheden af øvrige skoleperioder svarer til lovforslagets § 14, stk. 6. Stk. 3 og 5 om mulighederne for at tilgodese særlige behov inden for handels- og kontoruddannelser svarer til § 14, stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 4 om, at 2. skoleperiode kan være kortere end 20 uger i uddannelser med særlig kort skoleundervisning, svarer til § 14, stk. 3. Denne undtagelsesbestemmelse har efter ændringen af bestemmelserne om uddannelsernes struktur til formål at sikre, at 2. skoleperiode efter det faglige udvalgs bestemmelse kan være kortere end 20 uger inden for uddannelsesområder, hvor lovens øvrige bestemmelser ville føre til en uhensigtsmæssig koncentration af næsten al skoleundervisning i uddannelsernes begyndelsesfase.

Det følger af det nye § 04, stk. 1, (ændringsforslag nr. 18), at anvendelsen af disse almindelige og særlige bestemmelser om uddannelsernes varighed og struktur beror på de faglige udvalgs bestemmelse, jf. lovforslagets § 4, stk. 2. Det er derfor ikke fundet nødvendigt at gentage denne forudsætning i hver enkelt bestemmelse under ændringsforslag nr. 16.

Til nr. 7

Ændringsforslaget indebærer, at der indfø-

res løn i basisåret finansieret over Arbejdsgivernes Elevrefusion.

Til nr. 19

Spørgsmålet om hovederhvervsområder er omtalt i bemærkningerne til § 36. Ændringsforslaget har til formål at tydeliggøre den mulighed for at gruppere uddannelserne i hovederhvervsområder, der er forudsat i § 36.

Til nr. 20

Ændringsforslaget indebærer, at alle unge sikres en praktikplads. Det sker ved, at arbejdsgiverne »tvinges« og »lokkes« til at tage praktikelever, fordi det ikke kan »betale« sig at lade være. I det omfang, der ikke er praktikplads til alle, skal der oprettes værkstedsskoler, som skal udfylde det behov, som eventuelt fortsat vil være til stede, efter at afgifts/tilskudssystemet er indført.

Til nr. 21

Ændringen er en konsekvens af ændringsforslag nr. 12.

Til nr. 22

Ændringsforslaget tager højde for det problem, som ganske givet kan opstå for nogle af de mindre skoler, som kan få svært ved at klare sig i konkurrencen med de større skoler på grund af den foreslåede økonomistyring. Derfor tager ændringsforslaget højde for en eventuel centralisering, som kunne blive en konsekvens.

Til nr. 23

Der er ikke med ændringsforslaget tilsigtet nogen realitetsændring i forhold til det fremsatte lovforslag.

Formålet med ændringsforslaget er at tydeliggøre, at ministerens adgang til at lade udgifterne til uddannelserne delvis afholde af private midler er undergivet en række begrænsninger. Således vil privat medfinansiering vanskeligt kunne finde sted uden det faglige udvalgs

accept, og bemyndigelsen kan kun anvendes, når der er en særlig grund til at forstrække det statslige tilskud til en bestemt uddannelse, f.eks. hvis uddannelsen er særlig bekostelig (ny teknologi).

Til nr. 24-29

Ændringsforslagene er en følge af ændringsforslagene nr. 2, 4, 6, 8-10, 12-13 og 15-18 om de orienterende kursers placering i uddannelserne m.v. Bestemmelserne om disse kursers indhold overføres ved ændringsforslagene fra den tidligere § 13 til §§ 22, 24 og 25 i tilknytning til lovforslagets bestemmelser om skoleundervisningen. Med hensyn til de nærmere bemærkninger om denne undervisnings formål, indhold og tilrettelæggelse henvises til lovforslagets bemærkninger til § 13. Ved at placere bestemmelserne som foreslået understreges kravet om en emnemæssig og metodisk sammenhæng mellem 1. skoleperiode og uddannelsen i øvrigt. Samtidig fremhæves kravet om, at 1. skoleperiode skal være egnet som forberedelse for elevernes valg under den fortsatte uddannelse og bedre egnet til at fastholde elevernes motivation, end basisuddannelserne har været.

1. skoleperiode skal derfor i almindelighed omfatte flere uddannelsesområder. Undtagelsesvis kan der tilbydes eleverne en 1. skoleperiode, der kun omfatter et enkelt uddannelsesområde, under forudsætning af, at uddannelsesområdet har en meget betydelig bredde. Undtagelsen sigter primært til handels- og kontoruddannelsernes område, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 14, stk. 2, samt bemærkningerne til ændringsforslagene nr. 2, 4, 6, 8-10, 12-13 og 15-18.

Til nr. 30

Ændringsforslaget betegner en tilbagevenden til principperne i lærlinge- og efg-lovgivningen om, at samtlige bedømmelsesregler er indeholdt i ministerielt fastsatte bestemmelser. Tilføjelsen til § 33, stk. 3, ændrer ikke på det faglige udvalgs ansvar for de eventuelle sven-deprøver, jf. stk. 4 og bemærkningerne hertil.

Til nr. 31

Ændringsforslaget tilsigter at gøre repræsentanterne fra skolerne (ledere og forstandere) til fuldgyldige medlemmer af rådet. Derudover foreslås det at lade AC som hovedorganisation blive medlem af rådet. Eleverne foreslås repræsenteret af 2 medlemmer.

Til nr. 32-40

Efter ændringsforslag nr. 32 og 33 bliver lærernes og skoleledernes repræsentanter medlemmer af Erhvervsuddannelsesrådet og ikke blot tilfornødne.

Efter ændringsforslag nr. 40 tillægges disse repræsentanter dog ikke stemmeret, hvor rådet træffer egentlige afgørelser, f.eks. i sager om eventuel etablering af hovederhvervsområder, og i tilfælde, hvor rådet udtaler sig om fastsættelse af forbud mod ansættelse af unge uden uddannelsesaftale.

Det forudsættes, at der i Erhvervsuddannelsesrådets forretningsorden optages en bestemmelse om, at rådets udtalelser m.v., når der ikke kan opnås enighed i rådet, fremtræder som en redegørelse for de forskellige medlemsgruppers synspunkter.

De øvrige ændringsforslag er redaktionelle konsekvenser af ændringsforslagene nr. 12, 15, 18, 19, 21 og 26.

Til nr. 41

Formålet med ændringsforslaget er at understrege, at rådets rådgivningsfunktion på eget initiativ også omfatter økonomiske spørgsmål, herunder rådgivning og medvirken med hensyn til besparelser.

Derimod er der ikke pligt til i alle tilfælde at høre rådet om sådanne spørgsmål. Dette hænger bl.a. sammen med, at der efter indførelse af lovbundne taxametertilskud ikke skal foretages samme prioritering som under den nuværende rammebelagte ordning.

Uddannelsernes forskellige udgiftsbehov skal i stedet danne grundlag for en opdeling af uddannelserne i takstgrupper. Rådet skal udtale sig om disse kriterier og vil på den måde fort-

sat skulle udtale sig om uddannelsernes udgiftsbehov.

Rådets generelle rådgivningsfunktion kan også i øvrigt komme i anvendelse både på rådets initiativ og på ministerens. Det kan f.eks. komme på tale ved fastsættelse af bestemmelser om specialundervisning, således som det hidtil også uden direkte hjemmel har været praktiseret.

Til nr. 42

Ændringsforslaget er en redaktionel konsekvens af ændringsforslag nr. 26.

Til nr. 43

Ændringsforslaget er en redaktionel konsekvens af ændringsforslag nr. 49.

Til nr. 44

Ændringsforslaget er en redaktionel konsekvens af ændringsforslag nr. 43.

Til nr. 45

Ændringsforslaget er en redaktionel konsekvens af ændringsforslagene nr. 15 og 50.

Til nr. 46-48

Ændringsforslagene til lovforslagets § 43 har til formål yderligere at understøtte den praktikpladsskabende effekt, der er baggrunden for bestemmelsen.

Med den ændrede formulering af § 43 peges der i bestemmelserne udtrykkeligt på virkemidler, der står til rådighed for skolerne, de faglige udvalg og de lokale uddannelsesudvalg med henblik på at tilvejebringe praktikpladser. Ændringsforslagene er udformet på baggrund af en indstilling fra Erhvervsuddannelsesrådet.

Bestemmelsen om, at det faglige udvalg kan forlange oplysninger fra virksomhederne af betydning for deres mulighed for at være praktiksted, tjener også det formål at fremskaffe flere praktikpladser. Oplysningerne kan bl.a. bruges i forbindelse med anvendelse af bestemmelserne i ændringsforslag nr. 50.

Til nr. 49

Ændringsforslaget svarer helt til intentionerne i lærlingelovens § 1 og til Nordskov Nielsen-udvalgets forslag.

Til nr. 50

Også dette ændringsforslag, der gør det muligt at begrænse ansættelsen af unge under 18 år uden uddannelsesaftale, er begrundet i hensynet til at tilvejebringe flere praktikpladser.

Bestemmelsen modsvarer – til dels – lærlingelovens § 1, stk. 1. Efg-loven indeholder derimod ingen bestemmelse om forbud mod ansættelse af unge under 18 år.

Ved vurderingen af berettigelsen af begrænsninger i adgangen til at ansætte unge uden uddannelsesaftale står navnlig to hovedhensyn over for hinanden.

På den ene side kan et ansættelsesforbud skabe problemer i forbindelse med etablering af grunduddannelser på områder, der ikke hidtil har været uddannelsesdækkede (med grunduddannelser). Hvis en forbudsregel svarende til lærlingelovens § 1, stk. 1, skulle gennemføres generelt, ville det for sådanne nye områder betyde, at unge under 18 år pludselig blev afskåret fra ordinær beskæftigelse på disse områder eller i hvert fald ville få deres muligheder herfor væsentligt begrænset. Dette forhold kan naturligvis have uheldige konsekvenser for unge, og det kan formentlig også i et vist omfang virke bremsende for etablering af nye uddannelsesområder.

På den anden side antager organisationerne på arbejdsmarkedet, at en forbudsbestemmelse i et vist omfang bidrager til at sikre praktikpladser. På visse områder antages en manglende bestemmelse herom at ville føre til udvikling af en praktisk, hvorefter ganske unge ansættes i »arbejdsdrengforhold« på vedkommende uddannelsesområde, således at områdets karakter af uddannelsesområde efterhånden fortabes.

Med ændringsforslaget har det været hensigten kraftigt at understrege ønsket om, at der må blive tilvejebragt flere praktikpladser, og i den forbindelse også at hindre en udvikling med hensyn til ansættelse af »arbejdsdreng« på et

område med risiko for, at dets karakter af uddannelsesområde fortabes. Men samtidig indeholder ændringsforslaget forskellige bestemmelser, der tager hensyn til den negative effekt af en forbudsregel, der var baggrunden for, at den ikke fra starten var med i lovforslaget.

Ændringsforslaget går ikke ud på at opretholde det generelle forbud i lærlingelovens § 1, stk. 1. Udgangspunktet i lovforslaget er fortsat, at der er adgang til at ansætte unge under 18 år uden uddannelsesaftale. Men med ændringsforslaget, jf. stk. 1, kan ministeren ud fra ovenstående hensyn efter indstilling fra vedkommende faglige udvalg og med tilslutning fra Erhvervsuddannelsesrådet fastsætte, at virksomheder inden for et bestemt uddannelsesområde ikke må ansætte unge under 18 år, uden at det sker ved en uddannelsesaftale. Det forventes, at initiativet til et forbud i almindelighed vil udgå fra det faglige udvalg, men Erhvervsuddannelsesrådet, ministeren eller andre vil også kunne rejse spørgsmålet.

Et forbud kan kun fastsættes, hvis det faglige udvalgs udtalelse er indhentet, Erhvervsuddannelsesrådet tilslutter sig forslaget og betingelsen vedrørende sikring af praktikpladser er opfyldt. Denne betingelse er udtrykt i bestemmelsen gennem kravet om, at et forbud skal være fastsat med henblik på at tilvejebringe et tilstrækkeligt antal praktikpladser inden for et uddannelsesområde. Der sigtes hermed til, at der skal være udsigt til stor og vedvarende praktikpladsmangel inden for vedkommende uddannelsesområde.

Aftaler, der efter fastsættelse af et forbud indgås i strid hermed, er ugyldige og kan endvidere medføre erstatningsansvar (afgøres af Tvistighedsnævnet, jf. §§ 62-64).

Ved de øvrige bestemmelser i stk. 1 (om virksomhedens egnethed som praktiksted og om den tidsmæssige og geografiske udstrækning af forbudet) og ved bestemmelserne i stk. 2, 3 og 5 gøres der en række begrænsninger i anvendelsesområdet for forbudsreglen. Ifølge stk. 2 vil forbudet således kun kunne omfatte arbejdsopgaver, der er et væsentligt led i vedkommende uddannelse, og ifølge stk. 5 kan det faglige udvalg for enkelte virksomheder eller for grupper af virksomheder dispensere fra forbudet.

Tvivlsspørgsmål vedrørende et forbuds anvendelse på den enkelte virksomhed afgøres af det faglige udvalg efter anmodning fra virksomheden, jf. stk. 4. Afgørelsen kan ligesom dispensationsafgørelser i henhold til stk. 5 indbringes for Ankenævnet vedrørende Praktikvirksomheder, jf. § 46.

Tilsidesættelse af det faglige udvalgs afgørelse efter stk. 4 straffes med bøde, jf. stk. 7.

Til nr. 51-53

Ændringsforslagene er redaktionelle konsekvenser af ændringsforslag nr. 15 og 18.

Til nr. 54

Det foreslås, at paragraffen udgår som en konsekvens af Undervisnings- og Forskningsministeriets nye departementale struktur, der omfatter både ministeriets afdelinger og direktorater.

Eva Møller (KF) fmd. Kirkegaard (KF) Merete Aarup (KF) Inge Dahl-Sørensen (V)

Povl Brøndsted (V) Pia Dahl (FP) Marianne Jelved (RV) Bente Juncker (CD) nfmd.

Lysholm Christensen (KRF) Jytte Andersen (S) Helle Degn (S) Pernille Forchhammer (S)

Anna-Marie Hansen (S) Frank Jensen (S) Lone Møller (S) Aagø Frandsen (SF)

Hanne Thanning Jacobsen (SF)